

Jornades per a la integració cultural

El Vicerectorat de Política Científica de la Universitat de València ha organitzat la I Setmana Intercultural. L'encontre se celebrarà del 18 al 22 d'octubre i per a l'ocasió s'han programat diverses activitats que van des de l'exhibició de capoeira o dansa africana, fins un taller de cal·ligrafia àrab o una mostra de fotos i roba típica. La projecció de pel·lícules i conferències completen unes jornades que busquen la barreja cultural. **Pàg. 3**

Paisatge per a després d'una batalla

La transició valenciana ja té el seu documental. L'ha produït la Universitat de València i es titula *Del roig al blau*. Seixanta protagonistes de tots els sectors analitzen l'anomenada *Batalla de València*. Molt prompte s'estrenarà als cinemes. **Pàgs. 6/7**

Ramon Lapiedra

L'home és lliure o tot està escrit? La història la fan uns pocs o la fem entre tots? Com es va originar el món? Hi ha espai en la ciència per a una teoria de la creació? Ramon Lapiedra ha escrit un llibre que analitza, a partir de la mecànica quàntica, els grans interrogants que acompanyen la humanitat des de sempre. Una obra de divulgació, que poden llegir els no experts. **Pàg. 11**

Dit i fet

NOVA PUJADA DEL PREU DEL COMBUSTIBLE

BEQUES

II CERTAMEN INTERCAMPUS

Convoca: CampusRed.
Objecte: Recolzar projectes i experiències que destaquen per l'ús i aprofitament de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) en el desenvolupament de la tasca universitària.
Sol·licitants: Docents, estudiants i investigadors que realitzen propostes universitàries en la xarxa.
Dotació: 6.000 o 3.000 euros, segons modalitat.
Termini: 19 d'octubre.
Informació: www.campusred.net/certamen

BORSES DE VIATGE

Convoca: CADE.
Objecte: Ajudes per a viatges dels estudiants de la Universitat de València per a la participació en jornades, cursos, congressos o altres activitats relacionades amb la formació universitària de l'estudiant.
Sol·licitants: Estudiants de primer, segon i tercer cicle de la Universitat de València.
Dotació: En funció de l'activitat i nombre de sol·licituds.
Termini: 29 d'octubre.
Informació: www.uv.es/cade
Referència: 17-2-04.

80 BEQUES D'INTRODUCCIÓ A LA INVESTIGACIÓ PER A ALUMNES DE PENÚLTIM CURS

Convoca: Consell Superior d'Investigacions Científiques. Ministeri de Ciència i Tecnologia.
Objecte: Inici i foment de la carrera investigadora.
Sol·licitants: Estudiants de penúltim curs de carrera.
Dotació: 1.500 o 2.000 euros, segons la residència del becari.
Duració: Curs acadèmic 2004-2005.
Termini: 30 de novembre.
Informació: www.csic.es/post-grado
Referència: 26-8-04.

BEQUES PER A LA REALITZACIÓ D'ESTUDIS UNIVERSITARIS A

LES UNIVERSITATS PÚBLIQUES DE LA COMUNITAT VALENCIANA

Convoca: Conselleria de Cultura, Educació i Esports.
Objecte: Exempció del pagament de la tarifa de les taxes per serveis acadèmics universitaris.
Sol·licitants: Alumnes matriculats en titulacions de primer cicle o de segon amb una nota mitjana de 4 punts en ensenyaments tècnics i de 5 en la resta de titulacions.
Durada: Curs 2004-2005.
Dotació: Import de les taxes.
Termini: 29 d'octubre.
Informació: www.cult.gva.es i www.uv.es/dise/beques/

AJUDES PER A L'ELABORACIÓ DE PROJECTES EUROPEUS

Convoca: Universitat de València. Rectorat.
Objecte: Elaboració de projectes europeus.
Sol·licitants: PDI de la Universitat de València que formen part d'un equip d'investigació que es trobe en la fase de preparació d'un projecte d'investigació europeu.
Durada: Fins a una setmana de duració durant l'any 2004.
Dotació: Despeses de viatge i manutenció.
Termini: 31 de desembre.
Informació: www.uv.es/dise/beques/

AJUDES PER A ACCIONS ESPECIALS D'I+D EN PROGRAMES COMUNITARIS I PROJECTES D'INVESTIGACIÓ

Convoca: Conselleria de Cultura, Educació i Esports.
Objecte: Ajudes per a accions d'I+D i beques en l'any 2004 per a actuacions en l'elaboració de propostes de projectes a programes comunitaris, i actuacions d'especial oportunitat des del punt de vista científicotecnològic.
Sol·licitants: Persones físiques o entitats públiques o privades amb finalitat investigadora.
Dotació: En funció de l'activitat a realitzar i pressupost.
Termini: 31 d'octubre.

Informació: DOGV. Referència: 9-6-04.

XVII PREMI ROTARY 2004

Convoquen: Facultat de Física de la Universitat de València i Club Valencia Centro.
Objecte: Disseny i realització d'una pràctica de laboratori, corresponent a una assignatura de la llicenciatura en Física. La pràctica haurà d'estar funcionant, abans del veredict del jurat, en un laboratori de pràctiques de primer cicle.
Sol·licitants: Estudiants matriculats en la llicenciatura de Física de la Universitat de València.
Dotació: Primer premi: 1.000 euros i segon premi: 300 euros.
Termini: 15 de novembre.
Informació: www.uv.es/fisica
Referència: 1-9-04.

PREMI ZASVISIÓN D'OPTOMETRIA 2004

Convoquen: Facultat de Física de la Universitat de València i Club Valencia Centro.
Objecte: Realització d'una pràctica o treball tutoritzat amb l'objectiu de motivar els alumnes a introduir-se en el camp de la investigació en optometria i contactologia, així com fomentar el treball en equip.
Sol·licitants: Estudiants matriculats en la diplomatura d'Òptica i Optometria de la Universitat de València.
Dotació: Primer premi: 1.000 euros i segon premi: 300 euros.
Termini: 15 de novembre.
Informació: www.uv.es/fisica
Referència: 1-9-04.

V PREMI D'INVESTIGACIÓ JOSÉ MARIA MORENO ROYO

Convoca: Ajuntament de Manises.
Objecte: Treballs d'investigació referits a Manises.
Sol·licitants: Tots els autors.
Dotació: 1.250 euros.
Termini: 29 d'octubre.
Informació: Ajuntament de Manises. Referència: 16-4-04.

CURSOS

DANSA I FOLKLORE D'ARREU DEL MÓN

Pretén donar a conèixer el variat i ric bagatge de tradicions culturals i folklòriques del món.
Organitza: Servei d'Educació Física i Esports.
Dates: 29 i 30 d'octubre. 5, 6, 12 i 13 de novembre.
Durada: 30 hores, 3 crèdits.
Horari: Els divendres, de 17 a 21 hores, i els dissabtes, de 9 a 14.
Preu: 60,50 per als membres de la comunitat universitària i 90,50 per al públic en general.
Lloc: Campus dels Tarongers.
Informació: 96 398 32 33 i Isabel.Meseguer@uv.es

DIVERSITAT CULTURAL: CONFLICTE I DRET EN L'ESTAT DEL SEGLE XXI

Organitza: Universitat Internacional Menéndez Pelayo.
Dates: Del 18 al 22 d'octubre.
Preu: 110 euros, amb possibilitat de beques.
Lloc: UIMP. Plaça del Carme 4.
Informació i inscripcions: 96 386 98 02.

DIPLOMA ESPECIALISTA EN DISSENY I INTERCONEXIÓ DE XARXES LAN I WAN

Organitza: Institut de Robòtica.
Durada: 280 hores (50% pràctiques).
Inici: 15 d'octubre.
Horari: Divendres, de 17 a 21 hores, i a triar entre dissabte de 10 a 14 o dijous de 16 a 20 hores.
Preu: 1.500 euros (inclou dos llibres).
Lloc: Institut de Robòtica.
Informació: 96 354 34 77 – 96 354 35 63 – 96 398 39 64.
<http://netacad.uv.es>

SENDERISME PER RUTES VALENCIANES

El curs es divideix en quatre sessions amb eixida al camp el dissabte. Les eixides seran a la serra de la Calderola, serra d'Espadà, comarca dels Serans i serra de Mariola.
Organitza: Servei d'Educació Física i Esports.
Durada: 30 hores, 3 crèdits.
Horari: Dimarts, de 19 a 21 hores. Eixides al camp els

dissabtes de 8 a 19.
Preu: 60,50 euros per a la comunitat universitària i 90,50 per al públic en general.
Informació: 96 398 32 33 i Isabel.Meseguer@uv.es

RECURSOS D'ANIMACIÓ DEL TEMPS LLIURE A ESPAIS TANCATS

Organitza: IVAJ.
Inscripció: Del 16 d'octubre al 5 de novembre.
Dates: Del 20 al 27 de novembre, dissabtes.
Preu: 15,60 euros (10,40 amb Carnet Jove o Carnet+26).
Lloc: Centre d'Informació Juvenil Natzaret. C/Castell de Pop 38.
Certificat: S'expedirà un certificat del director general de l'IVAJ, amb el nombre d'hores i el títol del curs.
Informació: 96 398 59 57 i www.ivaj.es

ACTIVITATS RÍTMICO-EXPRESSIVES: EL HIP HOP

Organitza: Servei d'Educació Física i Esports.
Durada: 30 hores.
Horari: Divendres, de 17 a 21 hores, i dissabtes, de 9 a 14.
Preu: 60,50 euros per a la comunitat universitària i 90,50 per al públic en general.
Lloc: Els divendres a l'Aulari V i els dissabtes a la Sala Blava.
Informació: 96 398 32 33 i Isabel.Meseguer@uv.es

MANTENIMENT

Organitza: Servei d'Educació Física i Esports.
Data: Fins al 28 de gener.
Preu: 20 hores.
Lloc: Campus de Blasco Ibáñez, dels Tarongers i de Burjassot.
Informació: www.uv.es/sesport

INICIACIÓ A LA FOTOGRAFIA DE LA NATURA

Organitza: Jardí Botànic.
Durada: 21 hores.
Dates: 26 d'octubre, 2, 9, 16 i 23 de novembre i 3 de desembre.
Horari: De 18 a 21 hores.
Preu: 80 euros.
Lloc: Jardí Botànic. C/Quart 80.
Informació: 96 315 68 00 i www.uv.es/jardibotanic/cultura

Mapa d'algunes rutes per la serra Calderona. Font: Centre Excursionista de València.

JORNADES *La Universitat potencia la integració a través de la I Setmana Intercultural*

Estan ací, obri els ulls a altres cultures

REMEI CASTELLÓ

La Universitat de València ha organitzat del 18 al 22 d'octubre la I Setmana Intercultural. La iniciativa ha partit del Vicerektorat de Política Científica i Cooperació Internacional que dirigeix Manuel Costa, seguint l'esperit plasmat en els Estatuts de la Universitat de fomentar la cooperació amb altres universitats i institucions.

La idea arreplega l'objectiu d'integració i participació de manera que, si bé en un principi la iniciativa pensava dirigir-se a la comunitat universitària, final-

Capoeira, dansa africana o una mostra sobre cal·ligrafia àrab són algunes de les activitats que recorreran els campus la pròxima setmana. La proposta s'emmarca dins de la I Setmana Intercultural que la Universitat ha organitzat per tal de potenciar la barreja cultural que en aquests moments conforma la societat valenciana.

ment es pretén que siga tota la societat valenciana la que s'acoste fins els campus per a gaudir de tot allò que s'ha programat. Així, s'ha intentat diversificar l'oferta amb activitats de

tarannà més intel·lectual amb altres que complementen el temps d'oci com ara conferències i exposicions, o projeccions de pel·lícules i exhibicions de capoeira. Això sí, les activitats

están repartides entre els tres campus de la Universitat.

Des de l'organització s'ha destacat que la iniciativa s'ha concebut per a potenciar la mescla de cultures enfront de la imposició d'una concreta.

Aquest és el primer entre, però des de la Universitat s'ha manifestat la intenció per augmentar i millorar la participació de les distintes comunitats culturals. En aquesta convocatòria ja han participat algunes associacions, com ara la d'estudiants musulmans, i l'objectiu és que aquestes col·laboracions augmenten en les pròximes edicions.

L'intercanvi, un valor en alça

La Universitat de València compta amb una gran tradició en intercanvi d'estudiants que pràcticament va començar fa vint-i-cinc anys amb convenis amb la Universitat de Mainz. Així, és una gran receptora d'estudiants d'altres països. Enguany rebrà un total de

1.439 alumnes estrangers. L'evolució estadística en els programes d'intercanvi ha estat molt positiva a la Universitat. Si es miren les dades del curs 2001-2002, la Universitat ja rebia 973 estudiants de fora. L'any següent l'èxit va ser rotund amb una arribada de 1.429 alumnes. El curs 2003-2004 es va tancar amb 1.387 i enguany la previsió continua augmentant i se situa en la més alta fins el moment.

Aquests alumnes provenen de diversos països, així com de diferents programes.

Enguany el programa Erasmus –alumnes dels països de la Unió Europea– aportarà 1.358, mentre altres programes internacionals arriegen 81 estudiants. Amb els programes internacionals viatgen fins la Universitat joves dels Estats Units, Canadà, Llatinoamèrica, Japó o Alemanya. Tots aquests amb uns convenis especials i diferents al programa Erasmus. Entre les carreres que més alumnes han rebut dins de la Universitat de València, la de Medicina va ser la més sol·li-

citada el curs passat amb 139 visites, seguida d'Administració i Direcció d'Empreses amb 118, Filologia Anglesa amb 95, Dret amb 93 o Filologia Hispànica amb 85. Per la seua banda, la Universitat també envia un gran nombre d'alumnes a institucions estrangeres dins d'aquests mateixos programes, de fet enguany eixiran un total de 1.224 alumnes, dels quals 1.154 ho faran a través del programa Erasmus i 70 amb altres programes internacionals.

Programa d'activitats

Dilluns 18

Blasco Ibáñez

17:30 hores. Sala de Juntes de la Facultat de Filologia. Inauguració amb l'assistència del rector, Francisco Tomás, un membre del Patronat Sud-Nord i un representant del cos diplomàtic. S'ofereix un còctel als assistents. També presentació del taller de cal·ligrafia àrab i de l'exposició de roba, objectes típics i fotos. Vestíbul de la Facultat de Filologia.

Dimarts 19

Tarongers

9 hores. Saló de Graus de la Facultat d'Economia. Inauguració de la Jornada Universitària sobre Documentació i Cooperació al Desenvolupament. 13:30 a 14:30 hores. Concessió del Primer Premi d'Assaig Manuel Castillo sobre la Pau, del Patronat Sud-Nord.

Burjassot

17 hores. Saló d'Actes de la Facultat de Farmàcia. Projecció d'*El jaguar*. 18:45 hores. Esplanada del campus. Actuació de Kuami Mensah, percussió corporal i danses africanes.

Dimecres 20

Jardí Botànic

10:30 a 15 hores. Saló d'Actes. Jornada tècnica sobre interculturalitat i universitat. Conferències: *L'aportació de la immigració als països d'acollida*, M. Khachani. Universitat Mohammed V de Rabat. *Les migracions internacionals, globalització i contextos culturals*, César Zúñiga. Universitat Degli Studi di Siena. A continuació debat sobre la integració social dels immigrants, la missió de la universitat en una societat global.

Tarongers

16 hores. Saló d'Actes de la Biblioteca. Projecció de *Gato blanco, gato negro*. 18 hores. Esplanada del campus. Exhibició de capoeira.

Dijous 21

Tarongers

12 a 16:30 hores. Saló de Graus de la Facultat d'Economia. Debat amb els estudiants i associacions d'estudiants amb l'objectiu de generar un espai de reflexió.

Blasco Ibáñez

17:30 hores. Facultat de Filologia. Exhibició de dansa espanyola. 18:30 hores. Saló d'Actes de la Facultat de Filologia, projecció de *Los dioses deben estar locos*.

Divendres 22

Blasco Ibáñez

Cloenda de l'exposició.

Valencians tots?

Fa uns dies es va celebrar arreu del País Valencià la festa del 9 d'Octubre, festa nacional dels valencians per a uns, festa regional per a altres, però, per damunt de qualsevol punt de vista o ideologia i com molt bé deien els anuncis de la Generalitat i Canal 9, la festa de TOTS els valencians. Un dia de celebracions, on molts dels qui vivim en aquesta terra fem una reflexió del que ha estat el nostre passat per poder mirar cap al futur.

Uns dies abans d'aquesta data pensàrem que seria interessant escriure un article sobre aquest dia per publicar-lo en una revista del nostre poble i, amb eixa intenció, vam decidir, a més de comprar diversos periòdics del 8, 9 i 10 d'octubre, acudir a gairebé tots els actes que a la ciutat de València es feien amb aquest motiu, tant a la processó cívica com a alguna manifestació que

Anar a la processó cívica del 9 d'Octubre amb la samarreta de COMPROMÍS PEL VALENCIÀ ens va suposar patir males mirades, insults, agressions físiques i la impossibilitat de presenciar l'ofrena al rei Jaume I a la plaça del Parterre de València

sabiem que es feia durant el dia. Sense cap ànim d'ofendre ningú (perquè no consideràvem que fóra cap ofensa) i potser per ignorància del que encara es cou en la dreta més reaccionària valenciana i en els sectors més durs del blaverisme (si és que no és tot el mateix sector), vam acordar anar amb les samarretes del 25 aniversari de la Federació d'Escoles Valencianes, on es pot llegir l'eslògan COMPROMÍS PEL VALENCIÀ, samarreta amb la qual, en qualsevol poble, juguen els xiquets sense pretensió de provocar ningú i, per descomptat, sense cap intenció política. Acudírem així a vore l'acte institucional que passa pels carrers de València i, malgrat ser conscients de saber que podríem cridar l'atenció per vestir els dos iguals, en cap moment no imaginàvem que estaria en perill la nostra integritat física per dur l'esmentada samarreta, com tampoc no pensàvem que moltes persones, policies nacionals inclosos, ens mirarien amb mala cara pel simple fet de no alçar el cap i aplaudir la marxa reial o no voler ofrenar-li noves glòries a

Espanya cantant l'himne regional davant la Generalitat. I no pensàvem que ens pararia gent pel carrer dient-nos que ells també estaven pel valencià però que anaven camuflats, no fóra cas que...

Però així va ser. I mentre la comitiva oficial entrava a la plaça del Parterre, on s'alça l'estàtua de Jaume I, uns deu o quinze individus del GAV (Grup d'Acció Valencianista, moviment radical blaver que no fa massa celebra els 25 anys dels seus atemptats a la llibertat d'expressió...) ens van rodejar i, a espentons i puntades, ens van fer fora d'aquella plaça, davant la passivitat de la majoria dels presents i la complicitat de molts altres que cridaven, en castellà, és clar, "catalanistas de mierda, hijos de p..., iros a vuestra tierra" i ens "convidaven" perquè desapareguérem o rebriem alguna cosa més que una puntada de peu.

La nostra intenció inicial fou parlar, parlar sobre el que anàvem a vore, però no imaginàvem en cap moment que hauríem de parlar del que no ens van deixar presenciar i és que potser siga certa la típica frase que tornen temps difícils (en algun moment de la història dels valencians van haver-hi temps fàcils?), però no sols per a la nostra llengua, cultura, tradicions..., són temps difícils, a més, per a la llibertat d'expressió, temps de manipulació amagada de manifestació, censura disfressada de sobreinformació, temps en què, amb la complicitat dels nostres polítics que riuen les gràcies del blaverisme, es permeten impunement agressions com la que patírem nosaltres el dia del nostre país.

Ana Pascual, estudianta de doctorat en Comunicació, i Carles Molina, estudiant de Ciències Ambientals. Universitat de València

Subscripció interrompuda

L'altre dia vaig haver de llegir, per motius de recerca, un article editat en una revista publicada a París l'any 2001 per l'École des Chartes. De la mencionada revista poseix la Biblioteca d'Humanitats els exemplars que adquirí en el seu moment el Departament de Paleografia i Diplomàtica. Vaig acudir a la secció Hemeroteca per trobar-me amb el text desitjat i heus ací que vaig descobrir, amb una gran sorpresa, que la subscripció s'havia interromput, inopinadament, l'any 1997. En vaig demanar les raons. Gran sorpresa: afortunadament o desafortunadament, jo hi era entre els responsables (!). Peregrines

L'ANIMALADA DE TONI MESTRE

raons les esgrimides que no reproduiré ara. La sorpresa (disgust, més aviat) augmentà quan en els prestatges de la sala vaig descobrir que d'algunes revistes mancaven els números corresponents als darrers anys. Raons imagine que n'hi haurà: sent, però, discrepar-hi, especialment

perquè els volums d'aquestes publicacions periòdiques arriben tard. Massa tard. Ara bé, podem pensar amb Schopenhauer que, de tant en tant, cal descansar de llegir i reflexionar només. Tot i això, jo estimo que la lectura és el *sempiternum animarum nostrarum cibum*. I no sols a alguns,

obstinadament, ens agrada viatjar, travessar l'espai i el temps, utilitzant la lectura. Ben respectuosament:

Francisco M. Gimeno Blay.
Catedràtic de Ciències i Tècniques Historiogràfiques. Paleografia i Diplomàtica.

Nou DiSE

Edita: Universitat de València.
Director: Francesc Bayarri.
Consell de Redacció: Remei Castelló, Olga Dénia, Alfons Cervera i Manuel Peris.
Disseny i maquetació: Tomás Gorriá.
Fotografia: Miguel Lorenzo.
Correcció lingüística: Agustí Peiró.
Administració i Serveis: Nel·la Leal, Vicent Martínez i Mònica García.
Publicitat: Publipress. Tel. 96 391 84 00.

Redacció: Gabinet de Premsa (Avinguda Blasco Ibáñez 13, 46010). Tel. 96 386 41 13. Fax: 96 386 41 14.
Correu electrònic: Premsa@uv.es.
Nou DiSE digital: <http://www.uv.es/~noudise>.
Impremta: Indugraf S.A.
Depòsit legal: V-1.612-1997.
ISSN: 1138-0624.

Consell Editorial: Antoni Tordera, Pilar Sanz, Josep Maria Jordan Galduf, Asunción Dobón, Francesc Bayarri i Manuel Peris.

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

www.uv.es/~noudise

La
Universitat
de València,
a l'abast
de tot
el món

LLIBRES Joandomènec Ros, en la col·lecció Sense Fronteres

‘El segle de l’ecologia’, una mirada crítica al món natural

El segle de l’ecologia.
Joandomènec Ros. Edicions Bromera. Publicacions de la Universitat de València. 320 pàgines. Il·lustracions de Joan Albert Ros. 2004.

REDACCIÓ

El canvi climàtic, la contaminació, la desertificació, la protecció de la biodiversitat són algunes de les qüestions mediamambientals que traspassen l'àmbit naturístic per a estendre's a l'àmbit socioeconòmic, s'agreguen cada dia i demanen solucions. Per a Joandomènec Ros, catedràtic d'Ecologia i autor d'*El segle de l'ecologia*, les respostes han de passar pel coneixement científic, però

també per una reconducció dels comportaments instintius de l'espècie humana.

Aquest llibre de contingut divulgatiu –el número 15 de la

col·lecció Sense Fronteres (Bromera/Publicacions de la Universitat de València)–, que Ros ha preparat pensant en el ciutadà preocupat, el professor, el gestor de la natura o el mateix polític, aplega bona part dels articles que l'autor ha publicat en diaris i revistes al llarg dels últims anys. Són textos sobre ecologia i medi ambient, revisats i en ocasions modificats, que cobreixen un espai necessari entre els manuals del ciutadà verd i els textos monogràfics i exhaustius, i que, a més d'identificar els grans problemes ambientals del planeta Terra, aporten una mirada crítica del món natural.

El treball s'obri amb una visió panoràmica de la problemàtica ambiental, presenta l'ecologia en tant que ciència i s'endinsa en el preocupant tema de la pèrdua accelerada de la biodiversitat. A continuació analitza la situació ambiental de la mar Mediterrània, que fa ampliable a tots els oceans, i aporta alguns estudis de casos determinats d'agressió ambiental, tan diversos com ara el de l'Antàrtida o el del Pla Hidrològic Nacional, entre altres.

El llibre analitza la situació ambiental de la mar Mediterrània.

Per últim, el llibre reflexiona sobre la divulgació de la ciència ambiental i s'ocupa d'apel·lar a

la conducta ètica, en recerca de valors perduts més respectuosos amb la natura.

Comunidad Valenciana

UIMP
Universidad Internacional Menéndez Pelayo
Comunitat Valenciana

MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA

GENERALITAT VALENCIANA

Actividades de Otoño-2004

OCTUBRE

Valencia, del 13 al 15 de octubre
RESPONSABILIDAD PENAL POR DEFECTOS EN PRODUCTOS DESTINADOS A LOS CONSUMIDORES
En colaboración con: Departamento de Derecho Penal de la Universidad de Valencia e Instituto Colegio de Abogados de la Comunidad Valenciana.
Directores: **Javier Bois Raig**, Abogado I Catedrático de Derecho Penal, Universidad de Valencia; **Alessandro Bernardi**, Catedrático de Derecho Penal, Università degli Studi di Ferrara, Italia.
Secretaría: **Raquel Campos Cristóbal**, Dpt. Dret Penal, Universitat de València.
* Código 7033. 30 horas lectivas. Matrícula:110 €.

Valencia, del 18 al 22 de octubre
DIVERSIDAD CULTURAL: CONFLICTO Y DERECHO EN EL ESTADO DEL SIGLO XXI
En colaboración con: Secretaría Autonómica de Relaciones con la Unión Europea y Cooperación al Desarrollo de la Generalitat Valenciana y Proyecto I+D 'Diversidad cultural, conflicto y derecho', otorgado por el Ministerio de Ciencia y Tecnología.
Directores: **María G. Lozano**, Catedrática de Filosofía del Derecho, Universidad degli Studi di Milano-Bicocca, Italia; **Ercilano Borja Jiménez**, Dpt. Dret Penal, Universitat de València.
Secretaría: **Betén Cardena Rubert**, Dpt. Dret del Treball i de la Seguretat Social, Universitat de València.
* Código 7034. 30 horas lectivas. Matrícula:110 €.

Valencia, del 25 al 26 de octubre
ARN DE INTERFERENCIA
En colaboración con: Conselleria de Sanitat de la Generalitat Valenciana y Fundación Valenciana de Estudios Avanzados.
Director: **Santiago Gisella**, Premio Príncipe de Asturias / Profesor Distinguido de Bioquímica y Biología Molecular, University of Kansas, Estados Unidos.
Coordinadores: **M Dolores Miras**, investigadora del Centro de Biología Celular; Centro de Biología Celular, Generalitat Valenciana; **Elena Bendala-Talavera**, Doctora en Bioquímica.
* Código 7043. 30 horas lectivas. Matrícula:110 €.

Valencia, del 25 al 26 de octubre
AGENCIA ESTATAL DE EVALUACIÓN DE LA CALIDAD DE LOS SERVICIOS Y DE LAS POLÍTICAS PÚBLICAS
Director: **Juan Antonio Gardu Roca**, Presidente de la Comisión para la Creación de La Agencia Estatal de Evaluación de la Calidad de los Servicios y Políticas Públicas.
Secretaría: **Antonio Ramiro Sánchez**, Inspector General de Servicios del Estado, Ministerio de Administraciones Públicas.
* Código 7037. 30 horas lectivas. Matrícula:110 €.

NOVIEMBRE

Valencia, del 2 al 5 de noviembre
EL CUENTO FOLKLÓRICO EN LA LITERATURA Y EN LA TRADICIÓN ORAL
Directores: **Rafael Beltrán Llavader**, Dpt. Filología Española, Universitat de València; **Marta Hago Carles**, Dpt. Filología Española, Universitat de València.
* Código 7036. 30 horas lectivas. Matrícula:110 €.

Valencia, del 2 al 5 de noviembre
LA CONSTITUCIÓN EUROPEA: UNA MIRADA AL FUTURO
Director: **Ricardo Alonso García**, Catedrático de Derecho Administrativo y Comunitario, Universidad Complutense de Madrid.
Secretaría: **Juan Francisco Mestre Delgado**, Catedrático de Derecho Administrativo, Universidad de Valencia.
* Código 7044. 30 horas lectivas. Matrícula:110 €.

Alicante, del 8 al 12 de noviembre
LA REHABILITACIÓN INTEGRAL DE LA CIUDAD*
En colaboración con: Diputación de Alicante y Caja de Ahorros del Mediterráneo.
Director: **Santiago González-Velas Ibáñez**, Catedrático de Dret Administratiu, Universitat d'Alicante.
Secretaría: **Immaculada de la Fuente**, Dra. en Ciencias Políticas y Sociología.
* Código 7038. 30 horas lectivas. Matrícula:110 €.
* Este curso tendrá lugar en el Auditorio de la CRM, calle Isabel La Católica, 7, Alicante.

Valencia, del 8 al 12 de noviembre
LA MUERTE DE UNA ENFERMEDAD O EL DESARROLLO DE LA VACUNA SINTÉTICA CONTRA LA MALARIA
En colaboración con: Conselleria de Sanitat de la Generalitat Valenciana y Departamento de Geografía Humana de la Universidad de Alicante.
Curso Magistral: **Marcuel Elin Patarroyo**, Médico; **Manuel Alfonso Patarroyo**, Médico.
Código 7037. 30 horas lectivas. Matrícula:110 €.

Valencia, del 15 al 19 de noviembre
L'OBRA I EL MÓN DE GERMÀ COLÓN / LA OBRA Y LA ÉPOCA DE GERMÁN COLÓN
Directores: **M Teresa Estanisque Elmada**, Dpt. Filología Española, Universitat de València; **Emili Casanova Hervas**, Dpt. Filología Catalana, Universitat de València.
*Código 7039. 30 horas lectivas. Matrícula:110 €.

Alicante, del 15 al 19 de noviembre
LA INMIGRACIÓN EXTRANJERA COMO DESAFÍO Y ESPERANZA*
En colaboración con: Diputación de Alicante, Caja de Ahorros del Mediterráneo y Departamento de Geografía Humana de la Universidad de Alicante.
Director: **Vicente González Pérez**, Catedrático de Geografía Humana, Universitat d'Alicante.
Secretaría: **Manuel Ferrer Rogales**, Catedrático de Geografía Humana, Universidad de Navarra.
Código 7042. 30 horas lectivas. Matrícula:110 €.
* Este curso tendrá lugar en el Auditorio de la CRM, calle Isabel La Católica, 7, Alicante.

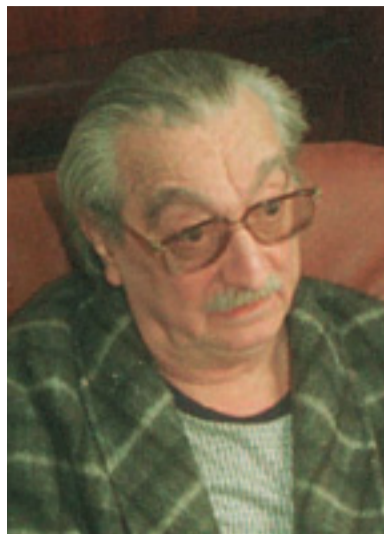
Valencia, del 22 al 26 de noviembre
TRASTORNOS DE CONDUCTA ALIMENTARIA: BULIMIA NERVIOSA
En colaboración con: Conselleria de Sanitat de la Generalitat Valenciana.
Director: **Luis M. Rejo Moreno**, Dpt. Psiquiatria, Universitat de València.
Responsable de la Unidad de Trastornos de la Conducta Alimentaria, Hospital Universitario La Fe de Valencia.
Secretaría: **María Gloria Cava Lázaro**, Psicóloga de la Unidad de Trastornos de la Conducta Alimentaria, Hospital Universitario La Fe de Valencia.
* Código 7041. 30 horas lectivas. Matrícula:110 €.

Valencia, del 29 de noviembre al 3 de diciembre
ANTIOXIDANTES Y SALUD
En colaboración con: Conselleria de Sanitat de la Generalitat Valenciana y Departamento de Fisiología, Farmacología y Toxicología de la Universidad Cardinal Herrera-CEU.
Director: **Javier Benarroch Gómez**, Dpto. Fisiología, Farmacología y Toxicología, Vicerrector de Investigación y Desarrollo, Universidad Cardinal Herrera-CEU.
Secretario: **Francoisa Bosch Masell**, Director del Dpto. Fisiología, Farmacología y Toxicología, Universidad Cardinal Herrera-CEU.
*Código 7042. 30 horas lectivas. Matrícula:110 €.

INFORMACIÓN Y MATRÍCULA

Información General: 96.386.98.00
Secretaría de Atención:
Palau de Pinada, Plaça del Carme, 4 – 46003 València
Tèl. 96.386.98.02 / 04. Fax: 96.386.98.23 - 96.386.98.04
e-mail: secretaria_valencia@univ.es. <http://www.univ.es>

Plazo de solicitud de matrícula:
La matrícula se mantendrá abierta mientras queden plazas disponibles. La matrícula puede hacerse por Internet.
• La matrícula da derecho a la obtención del diploma de asistencia siempre que ésta supere el 85 % de las sesiones.
• Estos cursos se convierten como créditos de libre elección por las universidades de la Comunidad Valenciana.
• Los interesados en la obtención de créditos de libre elección por los que se homologa cada uno de estos cursos, además del requisito de asistencia arriba exigido, deberán superar, en su caso, una prueba escrita que se fijará al respecto y que permitirá obtener un certificado de aprovechamiento.
• Los estudiantes matriculados en primer y segundo ciclo, así como en programas de doctorado de cualquiera de las universidades de la Comunidad Valenciana tendrán derecho a un 50% de reducción de las tasas de matrícula.
• Para el caso de un decurso del 25% de sus tasas aplicadas a los alumnos de la UIMP.

La batalla de València ja és història... documental

F. B.

La transició valenciana, tan intensa i tan frustrant alhora, tan peculiar com escassament estudiada, ja té el seu primer documental. El Taller d'Audiovisuals i el Vicerectorat de Cultura de la Universitat de València han produït 'Del roig al blau', dirigit per Llorenç Soler, que s'estrenarà en les pantalles de cinema. Per primera vegada, molts dels protagonistes polítics de la transició valenciana parlen davant d'una càmera i ofereixen la seua versió sobre els temps de la recuperació de la democràcia. El documental, de noranta-set minuts, analitza amb rigor històric l'anomenada *Batalla de València*.

◀ Alguns dels protagonistes de la transició valenciana. De dalt a baix, i d'esquerra a dreta, Emilio Attard, Joan Fuster, Manuel Broseta, Joan Lerma, Joan Genovés, Hèctor Villaba, Pere Mayor, Josep Guia, Vicent Álvarez i Vicent Soler.

Del roig al blau és també el títol d'un llibre del desaparegut catedràtic de la Universitat de València Alfons Cucó. Un historiador que va viure en primera persona molts dels esdeveniments que després va analitzar com a expert. Però el llibre de Cucó és una de les poques excepcions a la norma general: la transició valenciana està per estudiar. Com també està quasi inèdita en el camp de la narrativa. I ho estava en el terreny dels audiovisuals. A partir d'ara, però, ho estarà menys. La Universitat ha assumit el repte de començar a cobrir un buit important. Tal com ha declarat el vicerector de Cultura, Rafael Gil, els anys passaven i ningú no assumia la responsabilitat de bastir un documental sobre la transició.

La transició valenciana, tanmateix, és una transició peculiar. Aquesta peculiaritat li la dona, entre altres elements, l'anomenada *Batalla de València*, el conflicte social, polític i cultural que va condicionar i enrarir els primers anys de la recuperació de la democràcia a terres valencianes. Una guerra de símbols —els colors de la bandera, la denominació de la llengua i del territori...— que amagava dues concepcions ben diferents d'entendre l'autogovern i, fins i tot, la mateixa democràcia. La *Batalla*, que molts dels entrevistats en el documental consideren senzillament un passeig triomfal d'un dels dos bàndols, va adquirir una gran violència, amb bombes contra llibreries i contra intel·lectuals, amb agressions als carrers i amb crema de banderes. Fins i tot un jove nacionalista d'Alacant, Miquel Grau, va morir per l'agressió d'un militant de l'extrema dreta.

Llorenç Soler, director amb una llarga experiència, ha posat davant la càmera els principals personatges, com ara els dos presidents preautonòmics (Josep Lluís Albinyana i Enri-

que Monsonís) i el primer president de la Generalitat autonòmica, Joan Lerma. Pel documental desfilen molts dels consellers dels primers governs valencians, líders de tots els partits, representants del món cívic i cultural, periodistes i personatges anònims del carrer.

S'han recuperat imatges de manifestacions històriques, de reunions del Plenari de Parlamentaris, portades dels diaris de l'època, fotografies, enganxines... I amb tot el material i un guió consistent s'ha bastit un documental d'una excel·lent qualitat tècnica i un acurat equilibri entre les diferents visions ideològiques.

El documental comença amb imatges d'una classe actual de secundària, on una professora fa llegir als estudiants el poema de Vicent Andrés Estellés *Assumiràs la veu d'un poble*. Els versos del poeta de Burjassot, llegits un a un pels xiquets i les xiquetes, són un dels fils conductors del guió.

El temps que abraça *Del roig al blau* va des dels primers moments de la lluita antifranquista fins l'aprovació i entrada en vigor de l'Estatut d'Autonomia. Els protagonistes, molts d'ells vinculats a la Universitat de València d'aleshores i d'ara, expliquen els primers intents d'organitzar partits i sindicats en els anys finals de la dècada dels seixanta. També valoren l'aportació intel·lectual de Joan Fuster, qui, a partir de la publicació de *Nosaltres els valencians* (1962), va nodrir d'arguments nacionalistes les plataformes polítiques que lluitaven contra la dictadura.

Periodistes com ara Juan José Pérez Benlloch, María Consuelo Reyna i Rosa Solbes; creadors com Joan Genovés i Manuel Molins; músics com Lluís Miquel; i polítics com Ricard Pérez Casado, Xavier Marí, Vicent Soler, Josep Guia, Vicent Álvarez, Eliseu Cli-

ment, Javier Aguirre de la Hoz, Pasqual Martín Villalba, Ignacio Carrau, Pere Mayor, Manuel Girona, Miquel Ramon Izquierdo o Francesc de Paula Burguera són alguns dels entrevistats. En total, més de 60 veus que configuren tot un mosaic d'opinions i reflexions, i que nodreixen un arxiu de més de 80 hores d'entrevistes sobre la transició valenciana.

Cadascú dona la seua opinió sobre la lluita per la recuperació de les llibertats, la via constitu-

cional d'accés a l'autonomia, les negociacions per a la redacció de l'Estatut, les primeres eleccions democràtiques, les tensions pels símbols, la recuperació del valencià a l'escola i l'administració...

Del roig al blau va nàixer d'un projecte presentat en l'edició 2001-2002 del Màster de Producció i Edició de Continguts Audiovisuals impartit al Taller d'Audiovisuals (TAU) de la Universitat de València. Miquel Francés, com a cap del Taller

El director, el valencià Llorenç Soler, destaca les condicions de llibertat amb què ha treballat durant la realització del documental

d'Audiovisuals i productor executiu, va presentar la idea a diverses instàncies universitàries i del món audiovisual valencià. Molt d'hora va rebre el suport de l'equip rectoral de la Universitat, que va valorar la necessitat del producte i va posar els mitjans per a cercar-ne el finançament. A la fi, el projecte es posà en marxa el mes de setembre del 2003. La realització del documental es va encabir dins de la programació cultural del Vice-rectorat de Cultura i amb la col·laboració de la Fundació General.

El realitzador i coguionista és Llorenç Soler, prestigiós director de cinema i realitzador de televisió, que està especialitzat en temes socials, culturals i polítics. Va realitzar el programa cultural *Trossos*, de TV3 (1984-1986), i la sèrie sobre el patrimoni de la humanitat *L'oblit del passat*, per a la mateixa cadena. Ha dirigit dos llargmetratges de ficció, *Saïd* (1998) i *Lola vende cá* (2000). Els seus documentals més recents són: *Francisco Boix, un fotógrafo en el infierno* (Canal Plus) i *Max Aub, un escritor en su laberinto* (TVE). És professor de màsters i postgraus en diverses universitats de Barcelona, València, Santiago de Compostel·la, Alacant i Porto. Ha publicat diversos llibres sobre el gènere documental.

Soler, nascut a València el 1936, ha valorat el grau de professionalitat de l'equip de la Universitat de València i també la tecnologia avançada amb la qual ha pogut treballar. Però, sobretot, Soler destaca l'ambient de llibertat que es respirava durant el treball, que no és freqüent trobar en el món de les productores privades.

La producció ha facilitat l'accés al mercat laboral de dos llicenciats en Comunicació Audiovisual per la Universitat de València i ex-alumnes del Màster de Producció, Antoni Medall i Albert Montón, ambdós de vint-i-cinc anys. Medall s'ha ocupat de totes les tasques inherents a la producció, mentre que Montón ha participat com a coguionista i ajudant de direcció. La resta de l'equip tècnic ha estat format per personal del Taller d'Audiovisuals, entre els quals cal destacar Lluís Castellano com a càmera, José Montán en l'edició i la postproducció de vídeo i Jorge Ruiz com a compositor de la música original i tècnic de postproducció d'àudio. En tasques de documentació i supervisió científica ha col·laborat Alexandre Crespo, del Departament d'Història Contemporània de la Universitat de València, mentre que Pilar Cayuelas ha dut l'administració de la producció.

La recerca de material audiovisual d'arxiu s'ha vist perjudicada per la seues mancances, en termes generals. Cal recordar que els arxius del Centre Territorial de TVE (l'única televisió en aquella època) es van perdre en un incendi en els anys vuitanta.

La postproducció s'ha dut a terme a les instal·lacions del Taller d'Audiovisuals durant la primavera de 2004, i ha estat finalment enllestida el darrer estiu. La durada definitiva del documental és de 97 minuts.

Dels somnis a la realitat

Per a molts estudiants actuals de la Universitat l'expressió *la Batalla de València* pot resultar tan llunyana com la segona guerra carlista. Aquest *oblit* té una lectura positiva: les generacions actuals no estan condicionades pel clima de violència política i cultural que va enrarir la vida valenciana fa només un parell de dècades. Tanmateix, el desconeixement absolut d'aquesta part tan recent de la nostra història pot dificultar una correcta comprensió de molts dels comportaments actuals. *Del roig al blau* comença a cobrir un buit en un format, l'audiovisual, molt popular entre les generacions més joves. *Del roig al blau* no pretén deixar tancat el debat sobre la transició valenciana. Ben al contrari, és una primera proposta, feta amb rigor, però des d'una perspectiva concreta. El mateix títol ja indica quina és la línia argumental, el tractament del guió, que estructura el treball. Les ambicioses expectatives que s'obrien per als demòcrates en els darrers anys de la dictadura, quan resultava evident el final d'una etapa, van anar rebaixant-se inexorablement. Els actuals nivells d'autogovern, o d'ús social de la llengua pròpia, o de pes polític en el conjunt de l'Estat, són molt més reduïts que els imaginats en l'entusiasme de l'oposició a la tirania. Les causes del perquè d'aquesta situació –històriques, socials o culturals– obrin les portes a un debat que promet molt d'interès. Ara, quan la major part dels protagonistes de la *Batalla de València* podien oferir la seua versió davant d'una càmera, la Universitat ha recollit els seus testimonis. I els ha elaborat amb el rigor exigible a una institució que té com a objectiu principal la investigació i la difusió del coneixement.

El pròxim dimarts 19 d'octubre se celebrarà a la Universitat de València la primera jornada universitària sobre cooperació al desenvolupament i documentació, organitzada per InfoSud i el Patronat Sud-Nord. L'objectiu d'aquest encontre, obert a tots els interessats, és reflexionar sobre les necessitats dels diversos usuaris en matèria de cooperació al desenvolupament des de la investigació, la docència, la conformació de projectes o l'organització d'activitats sensibilitzadores. Aquesta jornada compta amb la participació de responsables o directores de serveis de cooperació de les diverses universitats valencianes, tècnics en la matèria i bibliotecaris i documentalistes, així com membres d'ONGDs valencianes. El programa d'intervencions contempla temes com ara la creació de nous espais de recursos documentals, l'especificitat i caràcter de centres existents, la documentació de projectes de cooperació executats com a informació per a nous projectes, els reptes professionals i tècnics per acostar un servei documental als usuaris, les necessitats documentals de les ONGDs, o el finançament de la UE a la cooperació. La inscripció és gratuïta en www.uv.es/infosud/jornada

Jornada sobre cooperació al desenvolupament

LLIURAMENT DEL PREMI D'ASSAIG SOBRE LA PAU. El treball assagístic *Querrela pacis perpetua? Una reivindicació del Derecho Internacional en la construcció de la Paz* ha obtingut el primer premi en la convocatòria organitzada pel Patronat Sud-Nord. El pròxim dimarts 19 d'octubre a les 13 hores, al Saló de Graus de la Facultat de Ciències Econòmiques, els autors del treball rebran de mans del rector el guardó. Els professors Consuelo Ramón i Javier de Lucas polsen vies legals, organitzatives i democràtiques per aprofundir en la pau en un extens i intens text que ha estat mereixedor del premi. L'accèssit ha correspost a Mónica Edwards pel seu treball *Redes para la paz*. Aquest premi vol ser un homenatge al prohom valencià Manuel Castillo, que va deixar el seu llegat a la

Universitat i que des de l'exili a Mèxic va treballar per a educar i difondre valors de pau i de concòrdia des del seu comportament ciutadà i professional. En l'acte està prevista la intervenció dels guardonats i la presentació, en síntesi, de les seues aportacions. La convocatòria trianual del Premi Manuel Castillo té com a objectiu esperonar els estudiants i investigadors, la reflexió i l'estudi sobre la pau.

Premi de Narrativa Juvenil Enric Valor

Edicions del Bullent ha convocat el Premi de Narrativa Juvenil Enric Valor. L'import del premi és de 4.510 euros en concepte d'acompte de

drets d'autor, després de la signatura prèvia del contracte d'edició corresponent, a més d'un esplèndid gravat de Rafael Armengol. Les obres aspirants hauran de trametre's certificades abans del 31 d'octubre a Edicions del Bullent, carrer de la Taronja 16, 46210, Picanya (l'Horta Sud). També es pot telefonar al 96 159 08 83. Els originals que opten al

premi han de ser inèdits i escrits en català, adreçats a lectors joves majors de 12 anys. Es presentaran mecanografiats a doble espai i per una sola cara i hauran de tindre una extensió entre els 80 i els 150 fulls DIN-A4. L'adjudicació del premi es farà el dia 18 de desembre. Per a més informació també es pot contactar a través de l'adreça electrònica info@bullent.net

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Si estàs lluny de la Universitat però et continua interessant aquest món, NOU DISE et posa al dia. Només has d'omplir aquesta butlleta amb les teues dades i enviar-la, junt amb un xec de 10 euros

(a nom d'Universitat de València-Dise), a: Gabinet de Premsa. Avinguda Blasco Ibáñez 13, quart nivell. 46010, València.

Nom: _____
Cognoms: _____
Adreça: _____
Població: _____ Codi Postal: _____
Tel.: _____ C-e: _____
NIF: _____

AM-TAM

CLASSES

Classes de Portugués. Professora titulada i nadiua. Sonia. Telèfons: 626 76 13 91/96 137 06 29.

Classes d'Hebreu. Professora titulada s'ofereix per a impartir classes d'hebreu bíblic i modern de qualsevol nivell. Tel. 635 69 49 00.

Nativa russa dona classes particulars de Rus a tots els nivells. Els interessats podeu telefonar al 96 385 48 14 (Irina).

Classes de Grec Modern. Llicenciat nadiu. Tots els nivells. Material de diverses universitats gregues. Telefoneu al 679 55 74 56.

Necessites Valencià? 7 euros l'hora. Servei a domicili. Tel. 96 397 59 56 (Toni).

Espanyol per a estrangers.

Llicenciat en Filologia Hispànica imparteix classes privades per a millorar el castellà. Preu: 6 euros hora. Tel. 646 62 33 97.

Classes de Francés. Professora nativa dona classes de francés a tots els nivells. Preparació d'exàmens, traduccions i conversa. També preparació a Erasmus i delf-dalf. Veronique. Tel. 96 360 84 07.

Espanyol per a estrangers. L'Escola Galatea ofereix cursos d'espanyol per a estrangers. Carrer Moro Zeit 11, al barri del Carme. La preinscripció s'obri del 13 al 15 d'octubre, la prova de nivell serà el 18 i el començament del curs el 19. Al llarg del curs s'obriran nous períodes d'inscripció. Tel. 96 315 30 03, e-mail: escolagalatea@telefonica.net

Intercanvi d'idioma espanyol/francés. Es busca natiu francés per a fer intercanvi d'idioma i treballar. Tel. 617 25 85 82 (Rafa).

Intercanvi d'idioma espanyol/italià. Es busca italià o italiana per a fer intercanvi d'idioma i treballar. Tel. 96 392 55 46 (Àngela).

DIVERSOS

Cuidar xiquets. Xica jove s'ofereix per a cuidar xiquets pel matí o la vesprada. Telèfon: 96 326 91 02. Pregunteu per Maru.

Venc còmics de Dragon Ball d'Akira Toriyama. Versió en castellà de Planeta De Agostini Comics, sèries blava, groga i roja. Tel. 666 55 51 09 (Jesús) o jarig@valencia.vila-web.com

Es passen a ordinador treballs en qualsevol idioma. Telefoneu al 652 21 74 28 o envieu un c-e a: trabajosuv@hotmail.com

Es passen a ordinador treballs en castellà o en valencià. 696 34 36 52 o 96 332 60 87 (Ruth).

Venc màquina d'escriure portàtil, marca Adler. Crideu només per la vesprada, de 16 a 19 hores. Tel. 617 50 03 94.

Estudianta de Biologia s'ofereix per a cuidar xiquets els caps de setmana. Amb experiència. Títol de Monitora de Centre de Vacances i becària en La Nau dels Xiquets. Tel. 657 53 79 37.

Dues psicòlogues estudiantes de doctorat cuiden xiquets. També ajuda en les tasques del col·legi. Telèfons: 626 70 34 31 (Luz Victoria Arengo) i 652 69 82 80 (Rose Mary Castro).

S'ofereix treball com a hostessa per a fires, congressos i promocions.

Interessades podeu enviar el currículum o acostar-vos a Balance. C/Baró de Càrcer 21-2. Tel. 96 351 11 67.

VOLUNTARIAT

Projecte Xaloc. Necessitem voluntaris per a treballar amb xiquets i xiquetes del barri de Russafa amb problemes socials i escolars. Realitzem activitats de repàs escolar, jocs, tallers i eixides, dilluns, dimecres i divendres per les vesprades. Estem a Pere III el Gran 20, baix. Tels. 96 373 04 40 i 636 38 41 44 (Juan) i 654 84 85 24.

Voluntariat social a Càritas. El Projecte Siroco treballa en la intervenció amb menors i adolescents en situació de risc d'inadaptació social al barri de Benicalap. Es fan activitats de recolzament escolar, tallers, jocs, eixides. Ens reunim les vesprades de dilluns, dimecres i divendres. Interessats telefonau al 610 82 20 91 o al 679 70 45 78 (Jose).

Es necessiten voluntaris/es per a un projecte d'educació infantil a Paiporta. Tel. 654 66 63 05 (Loli) o 96 397 59 56 (Toni).

Cursos programa de promoció del voluntariat universitari. Cursos a triar entre Promoció de les dones, Menors en situació de risc, Discapacitats, Atenció a malalts crònics i terminals, Voluntariat cultural, Voluntariat lingüístic, Voluntariat ambiental, Racisme i immigrants, Desenvolupament i cooperació internacional, Persones d'edat avançada, Problemes pel consum de drogues, Participació ciutadana: voluntariat i associacionisme cívic. Organitza la Universitat de València. Gratuïts. Inscripció fins les 14 hores del 2 de novembre. Informació: 96 386 47 71 i www.uv.es/cade

PISOS

Es lloga pis. Ideal per a estudiants. C/Sagunt. Pis tot equipat. Bona combinació amb els campus. Tels. 96 368 01 38/96 197 32 65 (Teresa).

Es lloga pis. Barri Velluters. Molt cèntric, ideal per a dues persones. Despeses d'escala incloses. Dues habitacions. Preu: 175 euros. Tels. 96 391 86 46/96 391 61 19 (Enrique).

Es lloga pis. Prop de les facultats. Bona combinació amb autobusos. Pis semimoblat. 4 habitacions disponibles. Lloguer per a un any. Preu: 420 euros, despeses d'escala incloses. Av/Primat Reig 42. Tel. 666 68 99 87 (Javier).

Compartir amb estudiants. Centre. Ben comunicat. Preu: 150 euros. C/les Centelles 45, pta 9. Tel. 96 333 21 51 (Marta).

Compartir amb estudiants. Campus de Blasco Ibáñez. Tots els electrodomèstics. Només per a un curs. Preu: 92 euros. C/Doctor Rodríguez Fornós 16, pta 9. Tel. 699 69 78 17 (Pepe).

Compartir amb estudiants. A deu minuts de Blasco Ibáñez. Zona tranquil·la i enjardinada. Porter les 24 hores. Preu: 158 euros. C/Guàrdia Civil 23. Tel. 654 03 26 54 (Daniel).

Es lloga habitació. Zona de la platja. Bona comunicació amb tramvia i autobús. Preu: 180 euros. Tel. 96 334 68 37 (Adela).

TESI DOCTORAL *Anàlisi del paper de les dones en el sistema universitari valencià*

Les dones, lluny de la igualtat entre el professorat universitari

MAGDA R. BROX

Les conclusions de la tesi doctoral *Docència i Investigació des d'una perspectiva de gènere: les professores en el sistema públic universitari valencià* són contundents: les dones estan lluny d'aconseguir la igualtat amb els homes entre el professorat de les universitats públiques valencianes. I més encara: només una projecció excessivament optimista permet pensar que les coses milloraran en un termini mitjà. L'autora de la tesi, Esther Escolano, completa una línia de treball iniciada amb l'estudi i publicació d'un llibre sobre les dones del PAS de la Universitat de València. Escolano, llicenciada en Dret i en Geografia i Història, és cap de l'oficina de control intern de la Universitat de València.

La tesi, dirigida per la professora Inmaculada Serra Yoldi, analitza la situació de les professores universitàries i ofereix les següents dades: dels 8.431 docents universitaris valencians, les dones no arriben al terç (són 2.607 i representen el 30,9%). La universitat amb major proporció femenina és la Jaume I (36,4%), seguida de la de València (35,1%), ambdues a una distància considerable de la Politècnica, que amb un 22,3% ostenta la xifra més baixa pel tipus d'ensenyaments tècnics.

De les 698 persones que ocupen càtedres, les dones representen l'11,5%. El major percentatge de catedràtiques es troba a la Universitat de València (15,3%), mentre que la proporció més baixa, amb un 4,5%, correspon a la Miguel Hernández.

La Universitat de València és la més gran de les universitats públiques valencianes, pel que fa al nombre de titulacions i al volum de professorat, amb 3.376 persones, que representen el 40% del total d'aquest col·lectiu relatiu a les cinc universitats públiques valencianes.

A la Universitat de València, el 35,1% (1.186) són dones i el 64,9% (2.190) homes. La proporció femenina és, per tant, cinc punts per damunt de la mitjana valenciana.

Les Humanitats continuen sent el territori amb majors oportunitats per ascendir, i això malgrat la desproporció entre el percentatge de professores –on són quatre de cada deu– i el de catedràtiques: 19,7%. Però la bretxa més profunda es dona en Ciències Bàsiques i Experimentals (29%

Esther Escolano, autora de la tesi doctoral.
FOTO: M. LORENZO

Només un 6,9% de deganes

En el conjunt d'universitats valencianes hi ha només un 6,9% de deganes i un 8,3% de directores d'Escoles Tècniques Superiors. En aquestes últimes ni tan sols les alumnes han aconseguit penetrar: són una de cada quatre. Les professores comencen a aparèixer en el segon graó de la gestió. A la Universitat, quatre de cada deu persones del Vicedeganat són dones, percentatge superior al de la seua presència en el professorat. En el segon graó la

presència de la dona s'incrementa fins arribar al 23,1%, cosa que evidencia, segons Escolano, que les acadèmiques sí que tenen interès per la gestió.

En el model valencià només el 21,6% dels càrrecs està ocupat per professores. En els equips de govern la situació es repeteix, amb un 83,9% d'homes, davant del 16,1% de dones. L'equip rectoral de la Universitat és lleugerament superior, amb un 20%, i la Jaume I és l'única valenciana amb una distribució percentual més favorable (30%). Quant a vicerectorats i la secretaria general, la mitjana de totes les universitats és d'un 15,2% de dones.

acadèmiques i 9,6% catedràtiques); en Ciències de la Salut (30,3% i 9,1%); i en Enginyeria i Tecnologia, on un reduït 16,4% de professores quadruplica el d'aquelles amb el màxim reconeixement (4,2%).

DEPARTAMENTS I INSTITUTS: BASTIONS MASCULINS. La direcció dels departaments, un càrrec d'extraordinària rellevància que és decisiu en aspectes com ara la contractació del professorat, es troba monopolitzat per homes. El 86% dels departaments de les universitats valencianes està dirigit per "ells". La presència de les dones ací no arriba ni al 14%. Totes les universitats es mouen entre l'11,1% de la Universitat Miguel Hernández i el 12,9% de la Universitat de València, i és la Universitat d'Alacant l'única que trenca aquesta tendència a l'alça amb un 19,6% (una de cada cinc persones és dona). Per la seua banda, la Universitat Jaume I no

A la Universitat de València, la proporció femenina entre el personal docent i investigador és cinc punts per damunt de la mitjana valenciana

compta amb cap directora de departament.

Pel que fa a les directores dels instituts universitaris d'investigació, representen el 16,7% del total. No hi ha cap dona a la Jaume I, ni a la Miguel Hernández. Quant a la Politècnica i la Universitat d'Alacant, amb una i dues directores respectivament, ofereixen dades del 33%, per damunt de la Universitat, que amb una sola directora representa el 8,3%.

Escolano va realitzar, d'una banda, un qüestionari de 40 preguntes al qual van contestar 476 professores (58,19%), a través d'un apartat de correus que garantia l'anonimat. Del mateix s'extrau que el 95% de les enquestades comparteix amb els seus cònjuges una titulació superior. A més, una de cada cinc dones ha realitzat altres estudis complementaris i el 60,5% va realitzar algun estudi a l'estranger. El 67,1% de dones sembla tindre clar que no intentarà la promoció a la càtedra, tot i no haver complert els 40 anys, o trobar-se entre 41 i 50, el 45,3%. Prop de la meitat afirma haver-se sentit discriminada. La resta diu que no, o no contesta.

Les entrevistes efectuades a sis catedràtiques i huit titulars universitàries valencianes i una professora per la seua condició excepcional de rectora donen dades igualment significatives.

La renúncia a la maternitat apareix com un element decisiu en la trajectòria professional de diverses d'aquestes professionals. Una de les entrevistades afirma: "Jo em vaig casar i en aquell any la possibilitat de dedicar-se a la investigació i a la docència i tindre fills era molt més complicada que ara. No vull dir que ara siga fàcil". També es percep un sentiment de culpa en aquestes professionals. Una altra entrevistada diu: "Jo he fet la meua tesi doctoral en ma casa i els meus fills asseguts al meu costat, i constantment preguntant-me quan acabava la tesi, quan... I odiaven veure'm asseguda en la taula de treball i jo ho odiava també, però quan estava amb ells tenia la sensació que perdia temps".

CITES

EXPOSICIONS

VIATJAR PER SABER: MOBILITAT I COMUNICACIÓ ENTRE UNIVERSITATS EUROPEES

Dies: Fins el 14 de novembre.
Lloc: Sala Estudi General de l'edifici històric. C/la Nau 2.

ART I SOLIDARITAT. ELS PINTORS ESPANYOLS I EL CARTELLISME SOCIOPOLÍTIC

Dies: Fins el 30 d'octubre.
Lloc: Sala Martínez Guerricabeitia. C/la Nau 2.

SEPTIEMBRE

Dibuixos i fotografies de Marcelo Fuentes i Juan Peiró.

Dies: Fins el 30 d'octubre.
Lloc: Col·legi Major Rector Peset. Pl/Forn de Sant Nicolau 4.

PICASSO: FANTASIA I REALITAT ESCULTÒRICA

Dies: Fins el 9 de gener.
Lloc: Centre Cultural Bancaixa. Pl/Tetuan 23.

20 ANIVERSARI DE GREENPEACE A ESPANYA

Dies: Fins el 31 d'octubre.
Lloc: Sala Oberta de l'edifici històric. C/Universitat 2.

TEATRE

LA SONRISA DE FEDERICO GARCÍA LORCA

Per la companyia Bambalina Teatre.

Dies: Tots els dies fins el 24 d'octubre.
Horari: 20 hores.
Lloc: Sala Matilde Salvador. C/Universitat 2.
Preu: 8 euros. Descompte del 50% per a PAS, PDI i estudiants de la Universitat de València.

MANÓLOGOS

Per Manu Badenes. Circuit Café Teatre.

Dia: Dilluns 18 d'octubre.
Lloc: Barrio Cinco. C/Ciscar 46.
Altres dies: Dilluns 25. La Claca. C/Sant Vicent 3.

TRIKI MON AMOUR

Per Parimpar. Circuit Café Teatre.

Dia: Dimarts 19 d'octubre.
Horari: 23 hores.
Lloc: Matisse. C/Campoamor 60.

LA GALA DE CLAUSURA DEL II CONGRESO ANUAL SOBRE SEXO Y MELANCOLÍA

Per Melalcóholicas. Circuit Café Teatre.

Dia: Dimarts 19 d'octubre.
Horari: 23 hores.
Lloc: Ca Revolta. C/Santa Teresa (barri Velluters).
Altres dies: Dimecres 20. Swan. C/Juan Giner 15. Benimaclet. 23 hores.

BUENOS DÍAS, CALABAZA

Per El Acròbata. Circuit Café Teatre.
Dia: Dijous 14 d'octubre.
Horari: 23 hores.
Lloc: Mitjanit, C/Marqués de Caro 5.

DON FROILÁN

Per Salva Sánchez. Circuit Café Teatre.

Dia: Dilluns 18 d'octubre.
Horari: 23 hores.
Lloc: La Claca. C/Sant Vicent 3.

HISTERIAS

Per Cia de Cain. Circuit Café Teatre.

Dia: Dijous 21 d'octubre.
Horari: 23 hores.
Lloc: Mitjanit. C/Marqués de Caro 5.
Altres dies: Divendres 22. Teatre Ves. C/la Reina 173. 23 hores.

CONFERÈNCIES

ALGÈRIA ALS 50 ANYS DE LA GUERRA D'INDEPENDÈNCIA

A càrrec de Joan Lacomba.
Dia: Dimarts 19 d'octubre.
Horari: 19:30 hores.
Lloc: Aula Magna. C/Universitat.
Organitza: Fòrum de Debats.

NICARAGUA I LA SEUA LLUITA PER LA LLIBERTAT CONTRA ELS EUA

A càrrec de Roger Zúñiga (militant del FSLN. Exiliat a Espanya).
Dia: Dimecres 20 d'octubre.
Horari: 19:30 hores.
Lloc: Aula Magna. C/Universitat.
Organitza: Fòrum de Debats.

CONFERÈNCIES 2004

Paisatge i turisme sostenible, a càrrec de José Elías Bonell.

Dia: Dimecres 20 d'octubre.
Horari: 19 hores.
Lloc: Jardí Botànic. C/Quart, 80.

LA BASE REAL DEL ABSURDO Y EL SURREALISMO: IONESCO Y LORCA

Joaquín Hinojosa, director i actor.
Dia: 14 d'octubre.
Horari: 18:30 hores.
Lloc: Fundació Universitat-Empresa. Pl/Mare de Déu de la Pau 3.

L'EXPLORACIÓ DEL RIU TINTO: UN ARXIU DEL PLANETA MART A LA TERRA

Ricard Amils, catedràtic de Microbiologia de la Universitat Autònoma de Madrid.
Dia: 14 d'octubre.
Horari: 19:30 hores.
Lloc: Col·legi Major Rector Peset.

MÚSICA

EL BURBERO DI BUON CUORE

Dies: 14,16 i 17 d'octubre.
Horari: 21 hores.
Lloc: Teatre Principal.
Preus: 30 eurosplatea i 8 visió parcial. Descompte 25%: Carnet Jove i jubilatats tots els dies. Del 50 %: PAS, PDI i estudiants de la Universitat de València.

MANEL SALIDO

Jazz al Botànic. Trio. Entrada lliure. Caldrà arreplegar les entrades al Jardí Botànic la setmana prèvia al concert, màxim dues persones.
Dia: Dissabte 23 d'octubre.
Horari: 19:30 hores.
Lloc: Auditori Joan Plaça.

MÚSICA A LA CAPELLA

Concert a càrrec d'U.S.T. Singers de la Universitat de Sant Tomàs de Manila. Entrada lliure.
Dia: Dimecres 27 d'octubre.
Horari: 20:30 hores.
Lloc: Capella de la Sapiència. C/Universitat, 2.

JAUME SISA

enSISA't. Tel. 96 158 10 77.
Dia: Divendres 15 d'octubre.
Horari: 22:30 hores.
Lloc: Auditori de Torrent.

LLUÍS LLACH

Cicle de Músiques de la Mediterrània.
Dia: Del 20 al 23 d'octubre.
Lloc: Teatre el Musical. El Cabanyal. Plaça del Rosari 3.
Informació: 902 01 24 70.

CINEMA

ELS PIONERS DE L'ANIMACIÓ JAPONESA

Akira, de Katshuhiro Otomo. 1988.
Dia: Divendres 15 d'octubre.
Horari: 22:30 hores.
Lloc: Fílmoteca.

CINEMA SUEC CONTEMPORANI

Ilusiones, de Svenska Hjalta.
Dia: Dijous 14 d'octubre.
Horari: 20 hores.
Lloc: Fílmoteca.

PRESTON STURGES

El milagro de Morgan Creek. 1944.
Dia: Divendres 15 d'octubre.
Horari: 22:30 hores.
Lloc: Fílmoteca.

ALTRES

CONCURS DE FOTOGRAFIA: CULTURA I MEDI AMBIENT

Es pretén aproximar la societat a la Universitat de València proporcionant amb la creació fotogràfica eines per a la reflexió crítica sobre la realitat social.
Dia: Fins el 29 d'octubre.
Lloc: Facultat Ciències Socials. Av/dels Tarongers s/n.
Telèfon: 96 382 85 00.

CAMPANYA DE VISIBILITAT DE LESBIANES I GAIS A LES UNIVERSITATS

Organitza el Grup Universitari.
Dies: Fins el 22 d'octubre.
Lloc: Als campus de la Universitat.

FESTA 'D'ALASKA A FANGORIA. 20 ANYS DE MÚSICA'

Festa del Col·lectiu Lambda.
Dia: Divendres 15 d'octubre.
Horari: 24 hores.
Lloc: Pub ADN.
I festa de Benvinguda del Grup Universitari (dijous 21).

PREMI BANCAIXA DE PROJECTES PER A CURTMETRATGES

Termini: Entre el 8 i el 19 de novembre.
Premis: Primer premi de 21.000 euros i quatre mencions honorífiques de 6.000 euros cadascuna.
Informació: 96 387 58 64.

PROPOSTES

La Universitat posa en marxa el I Open de Pàdel

El Servei d'Educació Física i Esports de la Universitat de València, a les instal·lacions esportives del Campus dels Tarongers, inaugura ara fa un any, organitza el I Open de Pàdel de la Universitat. Aquest torneig de la Universitat de València es disputarà entre el 21 i el 31 d'octubre. La preinscripció finalitzarà el pròxim dia 18 d'octubre. L'esdeveniment s'emmarca dins de les activitats extraordinàries que el Servei d'Educació Física i Esports programa de manera puntual cada any per apropar l'esport a la comunitat universitària i al públic en general.

L'Open Internacional d'Escacs i la Unimalabar Trobada Universitària de Malabars i Circ són altres dels esdeveniments que la Universitat programa anualment amb aquesta finalitat i que s'han consolidat amb el temps. Més informació sobre com realitzar la preinscripció en el I Open de Pàdel en www.eventosuv.com. A més de l'Open de Pàdel hi ha la possibilitat de participar en la lliga que l'àrea d'esports de Tarongers ha creat. La matrícula conclourà el pròxim 5 de novembre i la competició arrancarà el 15 de novembre. També es pot participar en la competició interna de tennis i d'altres esports individuals i d'equip existents en aquest campus.

Concurs d'Hipercontes

La Fundació Bancaixa ha convocat la segona edició del Concurs d'Hipercontes Bancaixa (informació i bases en www.ciberoteca.com). Totes les persones residents a Espanya i majors de 18 anys podran participar en aquest certamen, que arreplega les últimes tendències literàries en Internet. El termini de recepció d'obres, que han de ser originals i inèdites i aptes per a tots els públics, estarà obert fins el 27 de setembre. Els hipercontes són relats breus compostos per blocs de text units entre si d'una forma no necessàriament lineal i que donen al lector la possibilitat de botar d'una història a una altra en qualsevol moment.

Els participants podran presentar obres de tema lliure, en castellà o valencià, l'extensió de les quals no supere les 3.500 paraules. S'atorgarà un primer premi de 2.500 euros i un accèssit de 1.000 euros per a cada una de les categories. Després de l'èxit de la primera edició del concurs, la convocatòria d'enguany incorpora la descàrrega d'una ferramenta d'hipercontes àmpliament revisada i millorada (tant per a PC com per a Mac). El Concurs d'Hipercontes Bancaixa forma part de les activitats interactives desenvolupades per la Ciberoteca (www.ciberoteca.com), biblioteca virtual que dona accés gratuït a milers de textos literaris, científics i tècnics, i a centenars de biblioteques virtuals disponibles en Internet.

RAMON LAPIEDRA publica el llibre 'Els dèficits de la realitat i la creació del món'

FRANCESC BAYARRI

—El seu llibre comença explicant conceptes molt tècnics per als no especialistes, com la funció d'ona o l'espín, però el lector sospita que l'autor està compartint una reflexió sobre la possibilitat de la llibertat humana.

—Més aviat sobre el determinisme i el realisme, i els límits d'aquests en el món físic, i a partir d'ací sobre com es podrien manifestar aquests límits en la vida, l'individu humà i la història.

—La mecànica quàntica —l'estudi dels sistemes físics microscòpics— revoluciona els principis de la física, i pots ser de tota la ciència, dels darrers segles. Els defensors fermes de la modernitat han d'estar preocupats?

—Per què haurien d'estar-ho? La mecànica quàntica i els seus desenvolupaments són una construcció racional més de la ciència, i no una branca de l'ocultisme, per més que la mecànica quàntica entre en contradicció amb algunes de les nostres intuïcions espontànies més pregones. Però la conseqüència d'açò últim és que ens cal revisar aquestes intuïcions, un tipus de revisió, per cert, que no és la primera vegada que s'ha revelat necessària en la història del pensament humà.

—El postmodernisme ha estat acusat de conservador. Ara, pot ser més conservador aferrar-se als fonaments de la ciència tal com l'enteniem fins ara?

—Si "tal com l'enteniem fins ara" significa que exclouem la mecànica quàntica, seria efectivament d'allò més obtusament conservador: no tenim hui cap raó, ni teòrica, ni experimental, per a renunciar a la mecànica quàntica. Quant a si n'hauriem de renunciar el dia de demà, com diu la dita casolana, "Déu proveirà".

—Després de les crisis de les religions, de la moral, de les ideologies, de la cultura... semblava que la ciència convencional —la nascuda sobre les cendres de l'escolàstica— era l'últim refugi per a molts. També açò ha canviat?

—L'últim refugi dels excessos del fonamentalisme religiós i ideològic sempre serà l'assumpció dels límits de la nostra condició humana, inevitablement precària i sovint dramàtica. Aquesta assumpció pot introduir una certa llum en les nostres existències, i donar-nos la possibilitat de traure el millor de tot allò que la ciència pot aportar a les nostres vides.

—El llibre vol divulgar. Quines són les idees bàsiques sobre el món quàntic que tota persona "de lletres" amb una curiositat intel·lectual ha de saber?

—Que, en general, la mecànica quàntica, a diferència de la física clàssica, no fa prediccions certes per als resultats de mesura: únicament en prediu les probabilitats, quan repetim l'experiment en les mateixes circumstàncies. També que aquesta incapacitat de la teoria per a fer aquestes prediccions certes no deriva de cap ignorància pal·liable en principi, sinó de la inexistència de la totalitat dels antecedents que caldria per a fer aquest tipus de prediccions. Finalment, per sorprenent que sembla, que aquesta inexistència ha estat verificada experimentalment. Alhora, la teoria exhibeix determinisme en un altre dels seus aspectes: quan dicta l'evolució del predictor general d'aquelles probabilitats,

“Alguns trobaran incòmoda la paraula creació”

Ramon Lapiedra (Almenara, 1940), catedràtic del Departament d'Astronomia i Astrofísica de la Universitat de València, acaba de publicar el llibre *Els dèficits de la realitat i la creació del món*. Lapiedra, qui fou rector entre 1984 i 1994, ha volgut divulgar els fonaments de la mecànica quàntica. El llibre està prologat per Josep Bernabeu i pot ser llegit per persones "de lletres" amb una mínima curiositat intel·lectual. La consciència i la llibertat humanes, el determinisme històric o l'origen del món desfilen per les pàgines de l'obra.

d'allò que tècnicament s'anomena la funció d'ona del sistema físic.

—Fa una crítica al determinisme més rigorós. Les partícules quàntiques (microscòpiques) no tenen una trajectòria definida, per exemple. La seguretat de la física clàssica salta pels aires en ocasions. Aquesta disciplina obri les portes a la llibertat humana?

—Aquesta crítica al determinisme ja la fan tots els físics que s'apunten a allò que, amb una certa indefinició, es coneix com la interpretació ortodoxa de la mecànica quàntica, els quals d'altra banda són una clara majoria en la professió. Quant a si aquesta mecànica obri o no aquestes portes, m'agradaria formular la qüestió en els termes que segueixen: en la vida ordinària opera un concepte, el concepte de responsabilitat, que únicament té sentit si, donada una determinada situació, els humans podem fer coses distintes. Davant d'això, en el marc de la física clàssica, on hi ha determinisme, únicament resten dues opcions: o bé el nostre sentiment espontani que podem fer eixes coses distintes, i la responsabilitat que en deriva, són una pura il·lusió, perquè en cada moment està predeterminat el que anem a fer de debò; o bé, alternativament, el nostre funcionament no s'explica únicament per les lleis de la física i la química. Ara bé, açò últim és cada dia que passa més improbable, atès que la biologia moderna, la biologia molecular i del codi genètic, no sembla albirar cap principi vital que estiguera

operant al marge d'aquelles lleis. Davant d'aquest dilema, la mecànica quàntica obri la porta a poder concebre aquell sentiment de responsabilitat com alguna cosa més que una mera il·lusió, sense renunciar a una concepció "materialista" de nosaltres mateixos. He de precisar que l'indeterminisme quàntic no està sempre reclòs en el domini d'allò merament microscòpic. A voltes envaeix l'esdevindre macroscòpic.

—Per contra, els ultraconservadors als Estats Units basen un cert neodarwinisme social en investigacions en la neurociència i en la sociobiologia. La mecànica quàntica és una resposta?

—Sóc un convençut que la dotació genètica de cadascú, adobada de l'oportuna modulació que hi introdueix l'ambient en els primers anys i mesos de la nostra existència, configura el seu caràcter, ço és, la seua resposta regulada ordinària al medi natural i social. I tanmateix, no crec que la llibertat moral i el seu acompanyant de responsabilitat siguin un fantàstic malentès. Com

no crec tampoc que tot en la vida natural, en la nostra vida personal, i en la història, estiga perfectament determinat. No crec en tot això, i alhora em definiria com un "materialista" epistemològic, justament perquè existeix la mecànica quàntica i la capacitat d'aquesta de magnificar fins el nivell macroscòpic una certa dosi d'indeterminisme.

—En el llibre, a més d'obrir-se la porta a la llibertat humana, creu que pot obrir-se la possibilitat d'algun tipus de "creacionisme"?

—Tal com ho veig, si hi ha un indeterminisme ontic (ço és, no merament adscribible a una limitació del nostre coneixement circumstancial), com en la mecànica quàntica, doncs hi ha creació. Imagine que molts col·legues físics s'han de trobar incòmodes amb una terminologia que gasta la paraula *creació*, però no sé quina altra paraula usar per a descriure una situació on hi ha coses que s'esdevenen sense que existisquen els antecedents que podrien donar-ne raó.

—Hi ha una expressió subtil en el llibre que és la de "llibertat íntima" de les persones. Una llibertat que és diferent de la possible o impossible llibertat dels col·lectius humans a l'hora d'escriure la Història.

—Podria passar que els individus humans foren lliures, ço és, podria passar que darrere de la nostra conducta i les nostres volicions no hi haguera prou antecedents com per a fer-les inevitables, i tanmateix la història podria estar encara totalment determinada. Perquè això passara caldria que el gruix del moviment històric acabara sempre erosionant fins a la laminació més estricta les conseqüències dels actes creatius dels subjectes particulars, tot com els agregats macroscòpics solen laminar les incerteses quàntiques dels seus constituents, i d'aquesta manera donen lloc a les regularitats i previsions indefugibles de la física clàssica.

—Quina és la seua resposta a l'eterna pregunta de si la Història fa fan uns pocs, la fem entre tots, o no la fa ningú perquè segueix un pla determinat que no controlem?

—Sobre aquesta qüestió ja fa temps que vaig avançar una conjectura, que ara he reproduït en aquest llibre. Imagine que, en els períodes de lenta deriva històrica, una formació social discorre d'acord amb un programa prèviament establert, perquè les accions creatives dels subjectes individuals i dels petits col·lectius són fàcilment reabsorbides pel corrent laminador principal, de manera que si es vol modificar sensiblement el futur immediat de la formació cal modificar sensiblement el seu present. Però, en moments de crisi, i com a sistema dinàmic, la formació esdevindria el que tècnicament se'n diu un sistema dinàmic caòtic, ço és, un sistema l'evolució immediata del qual és altament sensible a una modificació mínima de les condicions presents. En aquest règim d'evolució caòtica, els petits "inputs" d'uns pocs individus podrien arribar a modificar sensiblement el curs immediat de l'evolució de la formació social. Segons aquesta conjectura, la història evolucionaria unes voltes de manera determinista, i unes altres voltes reflectint els petits canvis creatius que s'esdevenen en el seu interior. Però, en aquest moment, no tinc la més mínima idea de com trobar un dia indicis observacionals a favor de la conjectura, ni si tan sols això és imaginable en principi.

—En el pròleg expressa que el llibre tracta de la creació del món. Pot resumir quines són les últimes notícies sobre la creació del món?

—Aquesta revisió no és original meua: és la pròpia de la cosmologia actual. De tota manera, és en aquest camp on el llibre podria patir amb vista al futur els canvis més grans, atès que es tracta d'un tema d'investigació molt viu. En qualsevol cas, sempre caldrà recular cap a una època on va començar el propi temps, siga perquè en aquella època les fluctuacions del buit conformaven un espai-temps mal definit, com explica el llibre, o alternativament, com vol la teoria de cordes, perquè hi ha un interval de temps mínim en la natura, per sota del qual no podem parlar de temps.

Ramon Lapiedra, fotografiat al Campus de Burjassot.

FOTO: M. LORENZO

L'òpera més divertida

Diverses situacions d'embolic per qüestió de diners i relacions familiars centren l'argument d'*Il burbero di buon cuore*, que s'acosta els propers dies a València per a recordar que mai no s'ha de perdre l'esperança.

R.C.

La Universitat de València i Teatres de la Generalitat Valenciana han posat en marxa l'òpera *Il burbero di buon cuore*, de Vicente Martín y Soler, amb Concòrdia Musicum de la Universitat de València.

La representació tindrà lloc els dies 14, 16 i 17 al Teatre Principal. Una bona oportunitat per acostar-se a aquest gènere. Es tracta d'una òpera de gènere *buffo*, que va sorgir com a contraposició als temes heroics, mitològics i grandiloqüents propis de l'òpera seriosa. El nou gènere havia donat ja notables fruits a finals del segle XVIII, sobretot a Itàlia (Nàpols en espe-

cial) i anava conquistant gradualment l'escena europea.

Il burbero di buon cuore, *dramma giocoso in due atti*, fou estrenat a Madrid l'any 1792. L'òpera està dividida en dos actes amb trenta-quatre escenes, i està composta per a huit cantants solistes (dos sopranos, una mezzosoprano, dos tenors, un baríton i dos baixos) i una orquestra clàssica de trenta-cinc músics.

La iniciativa de les dues institucions valencianes per a dur endavant aquesta col·laboració obeeix a dos objectius: donar a conèixer al públic valencià la grandesa del seu compositor, Martín y Soler, en el 250 aniversari del seu naixement, i promocionar l'activitat operística valenciana amb una producció que uneix una posada en escena novedosa amb una interpretació musical rigorosa d'una partitura que sens dubte serà un gran descobriment per als amants de l'òpera clàssica.

COMPOSITOR VALENCIÀ AMIC DE MOZART. Vicente Martín y Soler, nascut a València el 1754, és sens dubte el compositor valencià amb major relleu internacional de la seua època. Treballà com a compositor de cort a Espanya, Nàpols, Viena i Sant Petersburg, i en la seua producció destaca especialment l'etapa a Àustria com a compositor d'òperes, amb les quals obtingué un gran èxit

popular, en alguns casos major que l'aconseguit per Mozart, amb el qual mantingué una relació de gran amistat i respecte mutu.

Cal destacar que cap dels títols operístics de Martín y Soler fou interpretat a València en la seua època. Així doncs, aquesta producció serà l'estrena a València d'aquesta obra, que serà interpretada per un elenc de huit cantants valencians, amb direcció escènica de Tono Berti i sota la batuta de Cristóbal Soler.

UNA BONA OCASIÓ A BONS PREUS. Per assistir a la representació s'han establert una sèrie de descomptes. El preu de les

localitats és de 30 euros en platea i de 8 euros en visió parcial. Ara bé, els posseïdors del carnet jove i els jubilats tindran un descompte del vint-i-cinc per cent tots els dies. A més, el personal d'administració i serveis de la Universitat de València (PAS), el professorat (PDI) i els estudiants de la Universitat hauran de pagar el cinquanta per cent de l'entrada. Per a això cal presentar el carnet universitari. Les entrades podran adquirir-se a través de les taquilles del Teatre Principal, de ServiEntrada i d'El Corte Inglés.

Es pot consultar la informació en la *web* del Vicerectorat de Cultura <http://www.uv.es/cultura>

LA COLUMNA

12 d'octubre

Alfons Cervera

Abans era el Dia de la Raça i ara la Festa de la Hispanitat. Però el que el 12 d'octubre se celebra a Madrid és el mateix: la teatralització del poder militar, de la seua cultura, d'uns valors castrenses que són la mescla rànica d'un sentiment patriòtic més vell que la tos i de collons. El costum és el costum i la parafernàlia violenta de la conquesta ultramarina es manté amb tots els pèls i senyals encara que l'espasa haja adquirit, amb el pas del temps, la forma ingràuvida dels avions de guerra i el cos uniformat de la cabra legionària. El que no ha canviat és la presència de la creu en les dues representacions. L'espasa i la creu. Els bombarders i la creu. En els vells manuals escolars del franquisme apareixia el dibuix de Colom amb l'espasa en una mà i la creu en l'altra. El dibuix, ara, és el mateix, tot i que resulte difícil que ningú, per molt imbuït que estiga de poders sobrenaturals, pugua mantindre en una mà el pes enorme d'una nau supersònica. En l'última convocatòria va haver-hi novetats: el ministre Bono va traure a escena la metàfora de les dues Espanyes hui ja rendides al flux de la reconciliació. Un combatent republicà espanyol en les files de Leclerc i un altre de la *Divisió Azul*. Dos enemics junts per a demostrar que la memòria de la República i la del franquisme són una mateixa memòria, que si una memòria s'imposa a l'altra mai no es tancaran les ferides de la guerra. Per al ministre Bono –tan aficionat a esgrimir raons marcianes per a explicar la història– no hi ha cap diferència entre lluitar per la llibertat i lluitar per acabar amb ella. No sé per què no s'acaba d'una vegada amb la celebració del 12 d'octubre en les seues dues vessants: l'exhibició institucional de la força bruta per terra, mar i aire i la recepció reial que arredoneix la injusta recordació d'uns fets lamentables que haurien d'omplir-nos de vergonya.